

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 7 (150) липень 2017

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал внесено в оновлений перелік фахових видань з педагогічних наук рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України (наказ №1328 від 21.12.2015 р.)

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України:
Серія КВ №12270–1154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 Журнал 5 червня 2013 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань (ISSN International Centre, м. Париж).

3 червня 2013 року журнал співпрацює з Академією Полонійною у Ченстохові, Польща.

Шеф-редактор

Надія СКОТНА, д.філос.н., професор

Головний редактор

Наталія ПРИМАЧЕНКО, к.пед.н., член Національної спілки журналістів України

Редакційна колегія:

Надія СКОТНА, д.філос.н., професор

Фабіан АНДРУШКЕВИЧ, д.пед.н. (Польща)

Микола ДУБИНА, д.філол.н., професор, академік АН ВО України

Микола ЄВТУХ, д.пед.н., професор, академік НАПН України

Ірина ЗВАРИЧ, д.пед.н., старший науковий співробітник

Володимир КЕМІНЬ, д.пед.н., професор

Микола КОРЕЦЬ, д.пед.н., професор, академік АН ВО України,
член Національної спілки журналістів України

Анджей КРИНЬСЬКІ, кс. прелат, проф. др. (Польща), академік АН ВО України

Іван МИХАСЮК, д.е.н., професор, академік

Леонід ОРШАНСЬКИЙ, д.пед.н., професор

Олег ПАДАЛКА, д.пед.н., професор, академік АН ВО України

Микола ПАНТЮК, д.пед.н., професор

Інна РОМАЩЕНКО, к.пед.н.

Мирослав САВЧИН, д.психол.н., професор

Олег ТОПУЗОВ, д.пед.н., професор, член Національної спілки журналістів України

Марія ЧЕПЛЬ, д.пед.н., професор

Олександр ШПАК, д.пед.н., професор, академік АН ВО України

член Національної спілки журналістів України

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., (068) 502-45-49; 8 (03244) 76-111; e-mail: vachevsky@meta.ua; веб-сайт: <http://mr.dspu.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету (протокол №11 від 27.06.2017 р.)

Посилання на публікації "Молодь і ринок" обов'язкові

Редакція приймає замовлення на випуск тематичного номера або окремого розділу за кошти замовника.

Редакція приймає замовлення на розміщення реклами.

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Підписано до друку 03.07.2017 р. Ум. друк. арк. 19,53.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 100 прим. Формат 60 x 84 1/8. Гарнітура Times New Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі "ШВИДКОДРУК"

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Данила Галицького, 1

тел.: (0324) 41-08-90

© Молодь і ринок, 2017

Наталія Денисенко Зміст формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури для потреб національної школи.....	89
Людмила Гук, Наталія Ільчишин Інтеграція засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчання.....	94
Наталія Гончаренко-Закревська Формування комунікативної компетентності студентської молоді в освітньому середовищі університету...	98
Світлана Виговська, Аліна Трутень Критеріальний підхід до визначення сформованості патріотизму студентської молоді.....	103
Олександра Бородієнко Критерії, показники, рівні сформованості професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку.....	109
Інна Перепелюк Формування готовності у студентів педагогічних факультетів до педагогічної взаємодії у контексті наступності дошкільного закладу та початкової школи.....	115
Марія Іздепська-Новіцька Хорове товариство “Бережанський Боян”: історико-краєзнавчий аспект.....	121
Максим Стюпін Деякі аспекти організації самостійної роботи студентів факультету іноземних мов МДУ з використанням системи управління навчанням Moodle.....	126
Леся Журавська Музично-естетичне виховання українського дошкілля. Порівняльна характеристика освітніх топ-програм.....	130
Zhanna Ragrina The content and structure of the future foreign medical specialists’ readiness for the professional communication....	135
Кирило Пантєлєєв Критерії, показники та рівні сформованості культури здоров’язбереження у майбутніх офіцерів-прикордонників...	139
Наталія Марценюк Роль професійної мобільності у професійній підготовці менеджерів аграрної галузі.....	144
Олеся Жовнич Дидактичні переваги і новітні тенденції застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій освіті.....	150
Руслана Хить Історіографія розвитку підготовки вчителів математики у вищих педагогічних навчальних закладах (II пол. XX – поч. XXI століття).....	156
Марія Школьна До питання готовності кураторів студентських груп до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів.....	165
Надинова Гюнай Назим кызы Современная литература США в контексте “melting pot” и мультикультурализма.....	170
Мамед Ибрагимов Факторы повышения эффективности государственного управления.....	176
Сузанна Волошин Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності вчителя початкової школи у спектрі використання музейної педагогіки.....	180

Youth & market

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

№7 (150) July 2017

Published since February 2002

UDC 051 The magazine included in the updated list of specialized pedagogical editions by decision of
Certifying of the Ministry of Education and Science of Ukraine (the order №1328 21.12.2015)

Founder and published: Drohobych State Pedagogical University by I. Franko
Ivan Franko, 24 Str., Drohobych, Lviv region, Ukraine 82100
The journal is registered in the Ministry of Justice of Ukraine
Published State registration license:
Series KB № 12270 – 1154 IIP since 05.02.2007

ISSN 2308-4634 (Since June 2013).

Since June 2013 Journal is cooperating with **Academy Poloniyna in Chenstokhov Poland**

Chief Editor:

Nadia SKOTNA, *Dr. Sc. (Philosophy), Prof.*

Head Editor:

Natalia PRYMACHENKO, *Ph. D. (Pedagogic), Member of National Union of Journalists*

Editorial Board:

Nadia SKOTNA, *Dr. Sc. (Philosophy), Prof.*

Fabian ANDRUSHKEVYCH, *Dr. Sc. (Pedagogic), (Poland)*

Mykola DUBYNA, *Dr. Sc. (Philology), Prof. Academic of Ukraine ASHE*

Mykola YEVTUKH, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukrainian NAPS*

Iryna ZVARYCH, *Dr. Sc. (Pedagogic), Senior Research Officer*

Volodymyr KEMIN, *Dr. Sc. (Psychology), Prof.*

Mykola KORETS, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukraine ASHE,
Member of Ukrainian NUJ*

Andrzej KRYNSKI, *Dr. Sc. Msgr. Prof. (Poland) Academic of Ukraine ASHE*

Ivan MYKHASYUK, *Dr. Sc. (Economics), Prof. Academic*

Leonid ORSHANSKIY, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof.*

Oleh PADALKA, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukrainian ASHE*

Mykola PANTYUK, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof.*

Inna ROMASHCHENKO, *Ph. D. (Pedagogic)*

Myroslav SAVCHYN, *Dr. Sc. (Psychology), Prof.*

Oleh TOPUZOV, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Member of Ukrainian NUJ*

Maria CHEPIL, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof.*

Oleksandr SHPAK, *Dr. Sc. (Pedagogic), Prof. Academic of Ukrainian ASHE,
Member of Ukrainian NUJ*

Editorial office: Ukraine 82100, Lviv region, Drohobych, Ivan Franko, 24 str,

Tel. (068) 502-45-49, 8 (03244) 76-111; e-mail: vachevsky@meta.ua; website: <http://mr.dspu.edu.ua>

Recommended for publication by Academic Council of Drohobych State Pedagogical University
(protocol № 11, 27.06.2017)

Links to the publication of "Youth and market" obligatory

Edition takes orders to produce thematic issue or separate part at the expense of customer.

Edition takes orders to advertising.

Edition reserves the right to shrink and correct the matter. Articles signed by author express their own point of view.

Authors of publications are responsible for the accuracy of facts, quotations, private names, geographical names, statistics etc.

Signed to print 03.07.2017

Offset paper. Offset print. Edition of 100 copies. Size 60 x 84 1/8. Letter Times New Roman

Printed in the printing firm "Shwydkodruk" ("FastPrint")

Danylo Halatsky str., 1, Drohobych, Lviv Region 82100

tel.: (0324) 41-08-90.

YOUTH & MARKET, 2017

Nataliya Denysenko The content of forming of the professional mobility of future teachers of physical culture for the needs of national school.....	89
Lyudmyla Huk, Nataliya Ilchyshyn On the issue of integration of means of information and communication technologies of education.....	94
Nataliya Honcharenko-Zakrevska The formation of communicative competence of students in the educational environment of the university....	98
Svitlana Vyhovska, Alina Truten The criterion approach to the defining of the level of patriotism of the student.....	103
Oleksandra Borodiyenko The criteria, indicators, and levels of development of professional competence of the heads of structural subdivisions of communication companies.....	109
Inna Perepelyuk The formation of readiness of students of pedagogical faculties to the pedagogical interaction in the context of continuity of the preschool institution and primary school.....	115
Mariya Izdepska-Novitska The choral society “Berezhanskiy Boyan”: the local-history aspect.....	121
Maksym Styopin The aspects of organization of independent work of students of foreign languages department in Mariupol state university on the basis of the education management system “Moodle”.....	126
Lesya Zhuravska The musical and aesthetic upbringing of Ukrainian children in the preschool establishments. The comparative characteristics of the top educational programs.....	130
Zhanna Ragrina The content and structure of the future foreign medical specialists’ readiness for the professional communication.....	135
Kyrylo Pantyelyeyev The criteria, indicators and levels of formation of culture of health saving of future border guards officers....	139
Nataliya Martsenyuk The role of professional mobility in the training of managers of the agrarian sector.....	144
Olesya Zhovnych Didactic benefits and the latest trends of applying of information and communication technologies in higher education..	150
Ruslana Khyt Historiography of the development of training of teachers of mathematics in higher pedagogical educational establishments (the second half of the 20th century – the beginning of the 21st century).....	156
Mariya Shkolna To the question of readiness of curators of students’ groups to upbringing the social maturity in students of agricultural colleges.....	165
Nadirova Hyunay Nazim kyzy The modern literature of the USA in the context of “melting pot” and multiculturalism.....	170
Mamed Ibrahimov The factors of improving the effectiveness of public administration.....	176
Suzanna Voloshyn The innovative orientation of the pedagogical activity of teacher of primary school in the spectrum of using the museum pedagogy.....	180

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

[Educational monitoring in the management of secondary education]. *Nasha shkola: naukovometodychnyi zhurnal*, Odesa: Astroprint, no. 4. pp. 33–37. [in Ukrainian].

5. Ingekamp, K. (1999). *Pedagogicheskaya diagnostika* [Pedagogical diagnostics]. Moscow. Pedagogika. 240 p. [in Russian].

6. Markova, O. V. (2011). *Vykhovannia zdorovoho sposobu zhyttia uchniv starshoho pidlitkovoho viku z oslablenym zdoroviam* [Raising healthy lifestyle high school teens with poor health]. *Candidate's thesis*. Kirovograd, 292 p. [in Ukrainian].

7. Micenko, I. M. (2005). *Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm rehuliuвання безпеky*

zhyttiediiialnosti [Organizational and economic mechanisms of life safety]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Donetsk, 30 p. [in Ukrainian].

8. Sushhenko, L. P. (1997). *Zdorovyi sposib zhyttia liudyny yak ob'ekt sotsialnoho piznannia* [Healthy human life as an object of social cognition]. *Candidate's thesis*. Zaporizhzhya, 185 p. [in Ukrainian].

9. Kenneth, D. (2011). *Brubaker The importance of physical education in today's schools: Diss. Submitted to College of Education Ashland university in partial fulfillment of the Requirements for the Degree Doct. of Education in Educational Leadership, Ashland, OH., 88 p.* [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.06.2017

УДК 378.147:005.963:631.1

Наталія Марценюк, викладач кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена проблемі професійної підготовки менеджерів АПК, яка є надзвичайно актуальною для соціально-економічного розвитку сучасної України. На підставі аналізу поняття “менеджмент”, його змістового наповнення, проаналізовано особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері управління. Визначено її багатогранність, різноспрямованість, яка зумовлює необхідність формування різних компетенцій у процесі навчання у ВНЗ, враховуючи специфіку аграрної сфери виробництва. Співставлення понять “мобільність”, “професійна мобільність” дозволяє переконатися у необхідності формування професійної мобільності у процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрної сфери.

Ключові слова: менеджмент, менеджер, менеджер аграрної галузі, мобільність, професійна мобільність, професійна підготовка.

Табл. 1. Літ. 14.

Наталья Марценюк, преподаватель кафедры украинского и иностранных языков
Винницкого национального аграрного университета

РОЛЬ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В ПРОФЕСІОНАЛЬНІЙ ПОДГОТОВКЕ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Статья посвящена проблеме профессиональной подготовки менеджеров АПК, которая является чрезвычайно актуальной для социально-экономического развития современной Украины. На основании анализа понятия “менеджмент”, его смыслового наполнения, проанализировано особенности профессиональной подготовки будущих специалистов в сфере управления. Определено ее многогранность, разнонаправленность, которая обуславливает необходимость формирования разных компетенций в процессе обучения в ВУЗе, учитывая специфику аграрной сферы производства. Сопоставление понятий “мобильность”, “профессиональная мобильность” приводит к убеждению о необходимости формирования профессиональной мобильности в процессе профессиональной подготовки будущих менеджеров аграрной сферы.

Ключевые слова: менеджмент, менеджер, менеджер аграрной сферы, мобильность, профессиональная мобильность, профессиональная подготовка.

Nataliya Martsenyuk, Lecturer of the Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnytsya National Agrarian University

THE ROLE OF PROFESSIONAL MOBILITY IN THE TRAINING OF MANAGERS OF THE AGRARIAN SECTOR

The article is dedicated to the problem of the vocational training of managers of the agro-industrial

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

complex, which considered being immensely urgent for the social and economic development of the contemporary Ukraine. Based on the analysis of the concept "management", and its content, the peculiarities of vocational training of future specialists in the sphere of management are analysed. Its multidimensionality and varied directions cause the necessity of forming of different competencies in the process of training in the university, taking into account the specific character of the agrarian production. The comparison of the terms "mobility" and "professional mobility" persuades the necessity of forming the professional mobility in the process of vocational training of future managers of the agrarian sphere.

"Management" is rather common concept and possesses the varied usage. It combines the different principles, roles, functions and kinds of activity. The scientists usually understand it as an administration, a kind of administration, a number of principles, methods and means of administration in conditions of market relations, the peculiar culture with its values, norms and laws, a branch of knowledge, the compulsory element of which is the management of people or organizations; a system of program-based management, the current and future planning and forecasting of scientific and technological developments, an organization of production, the realization of products and services with the aim of increasing the efficiency of management, meet the needs of the labour market and society as a whole, the income growth, the ability to achieve goals, directing work, an intelligence, motives of people working in the organization etc. To perform the tasks of management, the managers must possess a number of qualities and competencies. The requirements concerning the knowledge of modern managers are directed differently. They are primarily the economic, legal, psychological, pedagogical, mathematical, sociological and philosophical training. The professional training of modern managers also reflects the specific of the educational institution. Nowadays, a specialist must possess not only professional and personal qualities that are necessary for the performance of professional duties in the particular field, but also has a number of qualities which will favour an effective work such as flexibility, adaptability, mobility, activity, efficiency, the ability to accomplish tasks quickly and switch to other ones. Thus, a manager must be professionally mobile. The professional mobility is an integrative quality of a person, which includes the formation of professional competence, the professional activities, and transformation of oneself as a result of the development of the natural aptitudes and abilities, which promotes the formation and possess of above mentioned qualities and competencies. The professional mobility as an integrative quality of a future specialist is the definitely necessary component of the professional characteristics of the future manager in the agrarian sphere.

Keywords: *management, a manager, a manager of the agrarian sphere, mobility, the professional mobility, the professional training.*

Постановка проблеми. В умовах сучасного ринку праці особливої актуальності набуває проблема професійної підготовки нової генерації управлінських кадрів, здатних гнучко реагувати на зміни соціально-економічної ситуації в країні, швидко реагувати на стрімкий розвиток техніки і технологій, орієнтуватися в реаліях інформаційного суспільства. Необхідність економічного зростання країни зумовлює розвиток аграрної галузі, яка має значний потенціал і перспективи, що надає особливої важливості підготовці менеджерів АПК. Забезпечення аграрної сфери фахівцями, здатними працювати як на вітчизняному, так і зарубіжному ринках, приймати рішення в складних ситуаціях, в умовах невизначеності, проявляти професійну компетентність і мобільність, зумовлює пошук ефективних шляхів їх підготовки у ВНЗ аграрного спрямування.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблема підготовки управлінських кадрів знаходиться у колі уваги зарубіжних та вітчизняних науковців вже певний час. Різним її аспектам присвячують свої наукові праці фахівці в галузі економіки (П. Друкер, Й. Завадський, М. Малік, Ф. Тейлор, П. Саблук, Г. Чорний та ін.), психології (О. Бондарчук, С. Жилиєва,

Л. Карамушка, Н. Коломінський та ін.), педагогіки (Ю. Галайко, І. Герасимова, Л. Горюнова, Є. Іванченко, О. Кердяшева, Ю. Клименко, С. Морозова Р. Пріма, В. Свістун, Л. Сушенцева, І. Хом'юк та інші науковці).

Методичні аспекти організації навчального процесу в аграрних ВНЗ розглядаються у наукових працях таких вчених, як Л. Новацька, О. Левчук, В. Свістун та ін.

Мета статті – узагальнити погляди науковців на роль професійної мобільності у професійній підготовці майбутніх менеджерів аграрної галузі.

Виклад основного матеріалу. Прагнення України до інтеграції з Європейський Союзом, вихід на міжнародні ринки, необхідність забезпечення внутрішнього ринку сільськогосподарською продукцією зумовлює необхідність підвищення ефективності всіх структурних підрозділів АПК. Інтенсифікація виробництва стає можливою завдяки забезпеченню прогресивних індустріальних технологій вирощування сільськогосподарських культур з відповідним технічним забезпеченням, втіленням інновацій. Проте вже зараз очевидними стають і проблеми підвищення якості ґрунтів, меліорації, і багатокладності господарств, і оптимізації затрат людської праці на виробництво одиниці продукції. В таких умовах зростає роль менеджменту у

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

розвитку аграрної галузі виробництва, оскільки перспективи її розвитку забезпечуються саме ефективним менеджментом.

Аналіз робіт науковців [1; 10] дозволяє відзначити, що під поняттям “менеджмент” науковці розуміють: управління, його вид, сукупність принципів, методів і засобів управління в умовах ринкових відносин, особливу культуру зі своїми цінностями, нормами й законами, галузь знань, обов’язковим елементом якої є управління людьми або організаціями; систему програмно-цільового управління, поточного та перспективного планування та прогнозування науково-технічних розробок, організацію виробництва, реалізацію продукції та послуг з метою підвищення ефективності господарювання, задоволення потреб ринку праці та суспільства в цілому, підвищення прибутку, уміння досягати поставлених цілей, направляючи працю, інтелект, мотиви поведінки людей, які працюють в організації та ін.

Як бачимо, поняття “менеджмент” є досить загальним і має різноманітне застосування. В ньому поєднані різні принципи, ролі, види діяльності і функції. Воно має міждисциплінарний характер і дуже складну семантику. Досить часто використовується як синонім керівництва чи управління виробництвом [14, 31].

Спеціалісти відзначають, що основу сучасного господарського управління складають: а) багатоваріантність ходів менеджменту, б) гнучкість і неординарність господарських ситуацій, в) неповторність тих чи інших способів дії у конкретній ситуації. Сучасний менеджмент – це тисячі можливих варіантів управлінських рішень. Така особливість менеджменту пояснює те, що в діяльності менеджерів робиться наголос не на стандартні прийоми, а на способи швидко і правильно оцінювати реальну господарську ситуацію і знайти достатньо хороший, якщо не єдиний, вихід [14, 30].

Змістове наповнення поняття “менеджмент” пояснює те, що в професійній діяльності менеджера закладаються дуже широкі повноваження попри ґрунтовні вимоги до її якості, оскільки термін “менеджмент” перекладається як 1) управління, керування, завідування; 2) адміністрація, правління, керівництво, дирекція; 3) уміння поводитись із чимось; володіння чимось (інструментом); уміння справлятися (з роботою); 4) прийом, викрутаси, хитрощі, хитрість (треба добре покрутитися, щоб змусити його зробити це); 5) обережне, дбайливе, чуйне ставлення (до людей)” [3, 7].

Саме менеджерам належить вирішальна роль

у прийнятті управлінських рішень, правильному використанні наявних ресурсів, забезпеченні життєдіяльності підприємства і досягненні поставлених цілей. Зазначаючи це Й. Завадський [8, 97] акцентує увагу на складі роботи, яку виконують менеджери, що визначається багатьма обставинами. Перш за все це підприємницька діяльність, що обумовлюється певним рівнем в ієрархічній системі, кваліфікацією управлінського персоналу, наявністю заступників і помічників, а також фінансовим станом підприємства та його конкурентоспроможністю.

Оскільки діяльність менеджера дуже різноманітна, менеджер повинен володіти відповідними професійними якостями так компетенціями. В межах організаційно-управлінської діяльності менеджер має володіти: здатністю організовувати роботу виконавців; знаходити та приймати рішення в галузі організації та нормуванні праці; виконувати, аналізувати технологічний процес як об’єкт контролю та управління; здатністю до прийняття управлінських рішень в різних виробничих та погодних умовах; проводити вартісну оцінку основних виробничих ресурсів та застосовувати елементи економічного аналізу в практичній діяльності; готовністю систематизувати та узагальнювати інформацію про формування та використання ресурсів підприємства.

Поряд з організаційно-управлінською діяльністю важливою в діяльності менеджера є також і аналітична компетентність, як є складовою професійної компетентності. Необхідність формування аналітичної компетентності зумовлюється здатністю менеджерів виконувати аналітичні управлінські завдання.

Неабиякого значення в професійній підготовці менеджерів займають загальнокультурні компетенції, до числа яких відноситься здатність володіти засобами самостійного, методично правильного використання методів фізичного виховання та зміцнення здоров’я, готовність до досягнення відповідного рівня фізичної підготовленості для забезпечення повноцінної соціальної та професійної діяльності (ОК-15).

Необхідність вирішення проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери зумовлює потребу врахування її особливостей. Так К. Богатирьов [2,44] підкреслює, що майбутній фахівець-аграрій повинен мати фундаментальну підготовку з широкого кола соціально-гуманітарних, загальнонаукових і спеціальних дисциплін, готуватися як професійно і функціонально компетентний працівник, який володіє не тільки знаннями сучасної техніки,

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

інноваційних технологій та економіки сільського господарства.

На підставі наукових праць таких вчених, як Л.Влодарска-Зола [4], Ю.А.Галайко [5], Н.Добровольська [6], В. Нагаєв [11, 36] [10, 151 – 152] [4, 8]; [5, 2; 66] ми склали таблицю 1, в якій узагальнили їх погляди на проблему професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрної сфери.

діяльність менеджера неможлива без орієнтації в законодавчо-правовій базі та нормативно-правових актах, які регулюють порядок діяльності підприємств і організацій аграрної сфери.

У зв'язку з тим, що професійна діяльність фахівця у сфері управління постійно перебуває завдяки взаємодії з людьми особливого значення набуває підготовка фахівців до спілкування,

Таблиця 1.

Професійно необхідні знання майбутніх менеджерів аграрної галузі

Дисципліни управлінського циклу	Основи (теорія) менеджменту, аграрний менеджмент, фінансовий і виробничий (операційний) менеджмент, стратегічний менеджмент, управління персоналом, маркетинговий, інноваційний, інвестиційний, екологічний, інформаційний менеджмент, методи прийняття управлінських рішень та ін.
Економічні	Економічна теорія, макро- і мікроекономіка, теорія державної економічної політики і теорія поведінки підприємства, організаційна теорія, основи економічної кібернетики, загальна теорія систем, кооперація і прогнозування; знання інформаційного забезпечення, логістики, організація та управління, економіка, фінанси, маркетинг
Техніко-технологічні	Сучасна техніка і технології виробництва
Соціально-гуманітарні	Соціологія організації, соціоніка загальної теорії трудової діяльності, логістика, конфліктологія, психологія, педагогіка, логіка, іноземні мови, право
Математичні	Математика, інформатика, управління інформацією

Науковці [2; 3; 4], які висловлюються з приводу професійно-необхідних знань сучасних менеджерів відзначають, що динамічні процеси на ринку праці зумовлюють орієнтацію сучасних менеджерів на інновації техніко-технологічного характеру. Для прогнозування в сучасних умовах потрібне уявлення про закономірності протікання соціальних та економічних процесів, розуміння тенденцій розвитку народного господарства і окремих його галузей, знання, вміння використовувати в практичній діяльності сучасними інформаційно-комп'ютерними технологіями, можливостями Internet Ixtention та ін. До цього необхідно додати необхідність орієнтації в особливостях стратегії і тактики аграрної політики України, перспективах, вітчизняних та світових тенденціях технологічного, економічного і соціального розвитку галузі сільського господарства. Професійна підготовка майбутніх менеджерів аграрної сфери забезпечує знання всіх функцій аграрного підприємства, особливо у галузі маркетингу, фінансів, управління людськими ресурсами, а також уміння використовувати системний підхід до аналізу та підвищення ефективності функціональної діяльності його підрозділів. До того ж успішна професійна

обміну інформацією. Завдяки спілкуванню якій здійснюється управління як виробничим колективом, так і окремими працівниками, керівництвом, партнерами та ін.

В ринкових умовах особливої важливості набуває вміння планувати і організовувати особисту працю, раціонально використовувати робочий час; здатність до автодидактичних функцій (самоконтроль, самооцінка, самоаналіз).

Особливий наголос робиться на забезпеченні менеджера здатністю гнучко і неординарно вирішувати господарські комбінації, використовувати нестандартні прийоми, швидко і правильно оцінювати реальну ситуацію і знаходити сприятливий, якщо не єдиний вихід, до цього приєднується також і здатність до управління оскільки організації потребують управління більшими та складними системами (економічними, соціальними, біофізичними).

Природньо, що з часом обсяг знань, яким повинен володіти сучасний менеджер збільшується, але строки підготовки фахівців залишаються незмінними, а в деяких випадках навіть скорочуються [11, 165], що надає особливого значення набуттю майбутніми фахівцями здатності до самонавчання, а також самостійного визначення тих знань, потреба у

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

яких є необхідною для спеціаліста. Вже у роки навчання у ВНЗ майбутні менеджери мають усвідомити, що саме постійне самонавчання є запорукою їх успішної професійної діяльності, кар'єрного зростання, конкурентоздатності.

Зазначимо, що в сучасних умовах особлива увага у професійній підготовці майбутніх фахівців аграрної сфери приділяється формуванню інформаційної компетентності, оскільки у вік інформаційних технологій, коли є широкий доступ до різних джерел інформації, важливо навчити студентів, майбутніх фахівців користуватися цими джерелами інформації, спрямувати їхню діяльність [4, 8].

Як бачимо, вимоги до знань сучасних менеджерів є надзвичайно різноспрямованими. Крім економічної, правової, психолого-педагогічної, математичної, соціологічної, філософської підготовки, професійна підготовка сучасних менеджерів відображає також і специфіку галузевого спрямування навчального закладу, в якому вона здійснюється. Особливого значення набувають й навички дослідницької роботи, оволодіння культурою управлінського, міжособистісного і ділового спілкування з вітчизняними і зарубіжними партнерами [2]. Оскільки сучасні умови на ринку праці вимагають підготовки професіонала, здатного ефективно встановлювати контакти у різних сферах професійної та міжособистісної взаємодії, продуктивно співпрацювати. На сьогодні спеціаліст повинен не лише володіти професійними та особистісними якостями, необхідними для виконання професійних обов'язків у своїй галузі, але і мати ряд якостей які сприятимуть його ефективній роботі таких як гнучкість, адаптивність, активність, ефективність, уміння швидко виконувати завдання та переключатися на інші.

Такі вимоги до професійної підготовки майбутніх спеціалістів у сфері управління аграрною галуззю повною мірою узгоджуються з сучасним тлумачення поняття “професійна мобільність”, основу якого складає поняття “мобільність” (від лат. mobilis – рухливий) – рухливість, здатність до швидкого переміщення, руху; “професійний” – той який відноситься до якоїсь професії, пов'язаний з професією; “активність”, яка визначається як “реакція”, “адаптація”, “випереджуюче віддзеркалення”, “випередження майбутнього” та ін.

Р.М. Пріма визначає мобільність з одного боку, як зовнішнє соціальне переміщення, рух, перехід індивіда чи індивідів із однієї соціальної групи в іншу, а з іншого як внутрішню, властиву особистості якість [12, 12 – 14]. Учена аналізуючи

поняття “професійна мобільність” з-поміж інших категорій професійної педагогіки є явищем родовим щодо таких понять, як “професіоналізм”, “професіоналізація”; видовим щодо категорій “активність”, “відкритість”, “гнучкість”, “динамічність” як якісних характеристик мобільної особистості; є однією з характеристик понять “професійна компетентність”, “професійна майстерність”, “професійна зрілість”, “кар'єрний ріст”, “конкурентоспроможність” – на рівні характеристик діяльності, та якщо виходити із динаміки процесу самовдосконалення, то професійна мобільність пов'язана з поняттями “самореалізація”, “саморозвиток”, “самоактуалізація”.

Науковці [7, 163] акцентують увагу на тому, що професійна мобільність має вертикальну і горизонтальну градації у розвитку кар'єри. Причому вертикальна професійна мобільність визначається як “рух за адміністративною градацією у галузі освіти”, а горизонтальна як “рух з підвищення професійної майстерності, що є визнаним і таким, що цінується в соціумі”.

Співставлення вимог до професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрної сфери з сутнісним наповненням поняття “професійна мобільність” дозволяє відзначити, що воно, повною мірою, охоплює сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрної сфери, тобто майбутній управлінець має бути професійно мобільним. Готовий до професійної мобільності спеціаліст повинен легко спілкуватися з людьми на їх мові, породжувати та адекватно інтерпретувати інформацію в процесі здійснення професійної діяльності, мати навички роботи в різних соціокультурних групах з урахуванням культурних особливостей їхніх представників, володіти різноманітними соціальними ролями, переходити від однієї ролі до іншої [9, 55]. Професійна мобільність, як інтегративна якість особистості, яка включає в себе сформованість професійних компетенцій, діяльність спеціаліста, та перетворення людиною самої себе в результаті розвитку природних нахилів та здібностей, сприяє формуванню та володінню вищезазначеними якостями та компетенціями. Не кожна людина може відразу володіти такою кількістю знань та компетенцій, тому професійна мобільність, як інтегративна характеристика, дає можливість у швидкі терміни засвоювати нові знання та компетенції. Наявність професійної мобільності є важливою та необхідною умовою поєднання менеджером даних якостей, компетенцій та знань, оскільки дає можливість швидко виконувати таку велику кількість різноспрямованих завдань та

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

переключатися на інші, швидко навчатися. Потреба у пошуку шляхів формування професійної мобільності у майбутніх менеджерів аграрної галузі робить цю проблему однією із найбільш значущих.

Висновки. Отже, мобільність сьогодні стає необхідною характеристикою професіонала, знавця своєї справи у будь-якій галузі. Вважаємо, що професійна мобільність як інтегративна якість майбутнього спеціаліста є безперечною необхідною складовою професійної характеристики майбутнього менеджера аграрної галузі. У своїй подальшій роботі ми продовжуватимемо працювати у напрямку пошуку та вдосконалення шляхів формування професійної мобільності майбутніх менеджерів аграрної галузі у процесі іншомовної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрианов Ю.В. Основы менеджмента: Краткий курс лекций: Учебное пособие, Коспромской ГТУ. – Кострома: КГТУ, 2000.
2. Богатирьев К.О. Подготовка майбутніх менеджерів-аграріїв до управлінського спілкування: дисертація ... кандидата педагогічних наук: 13.00.04 / К.О. Богатирьев. – Одеса, 2001. – 220 с.
3. Бондаренко В.А. Перспективи розвитку менеджменту та нового управлінського курсу в Україні: монографія. – К.: Фенікс, 2009. – 124 с.
4. Влодарска-Зола Лідія. Професійна підготовка майбутніх менеджерів у вищих технічних навчальних закладах: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Лідія Влодарска-Зола. – К., 2003. – 20 с.
5. Галайко Ю.А. Особливості фундаментальної підготовки менеджерів в аграрних вищих навчальних закладах / Ю.А. Галайко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – № 159. – С. 64 – 70.
6. Добровольська Н. Проблема професійної підготовки майбутніх менеджерів невиробничої сфери. // file:///C:/Users/User/Downloads/Npd_2013_1_58.pdf
7. Желтова С.Г. Развитие профессиональной мобильности педагога в условиях современной школы [Электронный ресурс] / С.Г. Желтова. – Режим доступа: <http://lerner.edu3000.ru/jeltova.htm>
8. Завадський Й.С. Менеджмент: Management – Т. 1. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 543 с.
9. Кердяшева О.В. Педагогические условия формирования готовности к профессиональной мобильности студентов в образовательном процессе вуза [Текст]: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О.В. Кердяшева. – Воронеж, 2010. – 171 с., С. 62
10. Сучасні вимоги до менеджерів в системі АПК

/ Кравчук В.В. // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2001. – Вип. 44. – С. 151–153.

11. Нагаєв, В.М. Методологічні засади управління якістю підготовки аграрних менеджерів / В.М. Нагаєв // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. – 2008. – № 2. – С. 162–167.

12. Пріма Р.М. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти: автореферат дис. доктора педагогічних наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Р.М. Пріма. – Одеса, 2010

13. Пушкар Р.М., Тарнавська Н.П. Менеджмент: теорія та практика. Підручник. – 3-є вид. перероб. і доп. – Тернопіль: “Карт-бланш”, 2005. – 486 с.

14. Шегда А.В. Менеджмент: підручник. – К.: Знання, 2004.

REFERENCES

1. Andrianov, Yu.V. (2000). *Osnovy menedzhmenta: Kratkiy kurs lektsey* [The essentials of Management: a short course of lectures]. Kostroma: KGTU. [in Russian].
2. Bogatyryov, K.O. (2000). *Pidgotovka maybutnih menedzheriv-agrariiv do upravlinskoho spilkuvannya* [Training of future managers of agrarian sphere for administrative intercourse]. *Candidate's thesis*. Odesa, 220 p. [in Ukrainian].
3. Bondarenko, V.A. (2009). *Perspektyvy rozvytku menedzhmentu ta novoho upravlinskoho kursu v Ukraini* [Prospects of the development of management and administrative course in Ukraine]. Kyiv: Feniks, 124 p. [in Ukrainian].
4. Vlodarska-Zola, Lidiya (2003). *Profesiynna pidhotovka maybutnih menedzheriv u vyshchyyh tehnychnyyh navchalnyh zakladah* [Professional training of future managers in higher technical institutions]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 270 p. [in Ukrainian].
5. Halayko, Yu. A. (2011). *Osoblyvosti fundamentalnoyi pidgotovky menedzheriv v agrarnyyh vyshchyyh navchalnyh zakladah* [Peculiarities of the fundamental training of managers in agrarian institutions of higher education]. Scientific messenger of the National University of Bioresources and Management of Nature in Ukraine. No.159, pp.64–70. [in Ukrainian].
6. Dobrovolska, N. *Problemy profesiynoyi pidgotovky maybutnih menedzheriv nevyrobnychoyi sfery* [Problems of the vocational training of future managers of non-production sphere]. Available at: file:///C:/Users/User/Downloads/Npd_2013_1_58.pdf [in Ukrainian].
7. Zheltova, S. H. *Razvitiye professionalnoy mobilnosti pedahoha v usloviyah sovremennoy shkoly*. Available at: <http://lerner.edu3000.ru/jeltova.htm>. [in Russian].
8. Zavadskyy, Y. S. *Menedzhment* [Management]. Vol. 1. Kyiv: Ukraine-Finland Institute of Management and Business. 543 p. [in Ukrainian].
9. Kerdyasheva, O.V. (2010). *Pedagogicheskiye usloviya formirovaniya hotovnosti k professionalnoy mobilnosti studentov v obrazovatelnom protsesse vuza*

ДИДАКТИЧНІ ПЕРЕВАГИ І НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

[Pedagogical conditions of forming of students professional mobility in the educational process of the institute of higher education]. *Candidate's thesis*. Voronezh, 171 p. [in Russian].

10. Suchasni vymogy do menedzheriv v systemi APK (2011). [Contemporary demands to managers in the system of agro-industrial complex]. Scientific messenger of the National Agrarian University, Vol.44, pp.151–153. [in Ukrainian].

11. Nahayev, V. M. (2008). *Metodolohichni zasady upravlinnya yakisty pidgotovky agrarnykh*

menedzheriv [Methodological aspects of quality control of the agrarian managers training]. Messenger of Dnipropetrovsk State Agrarian University, no. 2, pp.162–167. [in Ukrainian].

12. Prima, R.M. (2010). *Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannya profesiynoyi mobilnosti maybutnyoho fahivtsya pochatkovoyi osvity* [Theoretical and methodological aspects of professional mobility forming of future specialist of primary education]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Odesa. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.05.2017

УДК 378.046.4

Олеся Жовнич, аспірант

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ДИДАКТИЧНІ ПЕРЕВАГИ І НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

У статті аналізуються тенденції застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій професійній освіті та обґрунтовуються дидактичні можливості використання веб-технологій в усіх циклах підготовки на всіх етапах навчання майбутніх фахівців. Крім використання для вирішення поточних академічних завдань, використання ІКТ сприяє формуванню у студентів інформаційної, комунікативної, соціальної компетенції, компетенції особистісного вдосконалення тощо.

Ключові слова: професійна освіта, інформаційно-комунікаційні технології, тенденції, дидактичні особливості.

Літ. 14.

Олеся Жовнич, аспірант

Тернопольского национального педагогического университета имени Владимира Гнатюка

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ПРЕИМУЩЕСТВА И НОВЕЙШИЕ ТЕНДЕНЦИИ ПРИМЕНЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ

В статье анализируются тенденции применения информационно-коммуникативных технологий в высшем профессиональном образовании и обосновываются дидактические возможности использования веб-технологий во всех циклах подготовки на всех этапах обучения будущих специалистов. Кроме использования для решения текущих академических задач, использование ИКТ способствует формированию у студентов информативной, коммуникативной, социальной компетенций, компетенции личностного совершенствования и т.д.

Ключевые слова: профессиональное образование, информационно-коммуникативные технологии, тенденции, дидактические особенности.

Olesya Zhovnych, Postgraduate Student

Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University

DIDACTIC BENEFITS AND THE LATEST TRENDS OF APPLYING OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION

Since the second half of the 20th century the psychological and pedagogical researches concerning the impact of ICT on the effectiveness of the educational process and the using of their capabilities in accordance with the new educational paradigm have actively been conducted.

The peculiarities of using the information and communication technologies in education are the following: the group learning, mutual support, communication, and the information dissemination, the possibility of individual learning, empowerment of choice, the self-production and self-consumption of information. These peculiarities allow to define the basic principles of education based on the ICT, namely: the principles of subjectivity (the content of education is determined not by the curriculum-makers and the teachers, but by the students themselves), of redundancy, which is ensured by the presence of various works, the possibility to work